

Автоматизована модель ефективного управління процесом організації сільськогосподарського землекористування передбачає наявність певної ієрархічної системи, в якій періодично повторюються процеси отримання та переробки інформації про стан сільськогосподарських земель, здійснюється прийняття певних рішень, спрямованих на поліпшення сільськогосподарської діяльності. Тому одне з основних завдань у цій сфері полягає в удосконаленні методів формування та перетворення інформаційних відомостей про стан сільськогосподарських земель, якості й кількості сільськогосподарської угідь, інфраструктури та інших об'єктах сільськогосподарського землекористування в межах управління між різними послідовно підлеглими рівнями ієрархії автоматизованої системи як комплексу взаємодіючих і взаємопов'язаних структурних утворень. Зокрема, при комплексній оцінці стану землекористування необхідно враховувати як кількісні характеристики: земельний фонд за видами власності та використання, категоріями земель; виробничі показники – посівні площі, врожайність с.-г. культур, так і якісні показники стану земель – вміст гумусу і основних елементів мінерального живлення в ґрунті, інтенсивність водної ерозії та інших процесів деградації земель.

Список літератури:

1. Лазарева О.В. Методичні аспекти формування економіко-екологічного механізму управління землекористуванням / О.В. Лазарева // Економіка АПК. – 2006. – № 12. – С. 62–65.
2. Лу닌 В.Н. Организация ГИС для комплексной оценки состояния землепользования на примере территории Курской области / В.Н. Лунин // Ученые записки. Электронный научный журнал Курского государственного университета. – Курск: КГУ, 2012. – С. 124–130.
3. Шкуратов О.І. Інноваційні засади формування екобезпечного землекористування в сільському господарстві / О.І. Шкуратов // Інноваційна економіка. – 2011. – № 6. – С. 10–13.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТАЛОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НА ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИХ ОСНОВАХ

Рассадинова С.І., к.е.н., с.н.с., доцент, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса, Україна

Важливою умовою впровадження принципів стійкого розвитку в Україні є досягнення сталого і збалансованого природокористування на основі активізації інвестиційного процесу і впровадження сучасних екологічно обґрунтованих інновацій. На сучасному етапі розвитку в умовах глобалізації й екологічної кризи майбутнє існування людства і шляхи розвитку цивілізації залежать від рішення життєво важливих екологічних проблем і ефективності природокористування. Особливою гостротою і складністю відрізняються екологічні проблеми в Україні. Рівень антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище в Україні - один з найбільш високих серед європейських держав, національна економіка і природокористування відрізняються неефективністю, природо витратністю та екстенсивним характером господарства, високим рівнем природно-техногенних ризиків і небезпеки.

Сучасний стан природокористування в Україні викликає потребу глибоких системних перетворень інвестиційної діяльності в сфері природокористування, яке є підґрунтям для життєдіяльності суспільства та еколого збалансованого економічного зросту. Сфера природокористування потребує значних вкладень інвестицій для досягнення збалансованого стану, подолання екологічної кризи та раціонального використання природно-ресурсного потенціалу України.

До основними проблемами та загроз в інвестиційної діяльності в сфері природокористування відноситься: недостатньо інвестиційне забезпечення, обмеженість державних інвестиційних ресурсів, відсутність чітких стратегічних орієнтирів в інвестиційної діяльності, направленість інвестування на ліквідацію деструктивних наслідків та не повної мірі економічних збитків на відміну від більш перспективних заходів превентивного характеру, низка інвестиційна привабливість більшості об'єктів сфери природокористування, яка зашкоджує залученню вітчизняних та закордонних інвестицій, недосконалість законодавчої бази, регіональна та структурна асиметрія. Високі адміністративні бар'єри та трансакційні витрати, нерозвиненість інфраструктури інвестиційного ринку, обмеженістю доступу до інформаційних систем, зокрема про привабливість і стартові умови ведення бізнесу, дефіцит професійних кваліфікованих кадрів стримають розвиток інвестування в сфері природокористування. Перешкодою також є відсутністю підходів до вибору пріоритетних напрямків вкладення інвестицій в сферу природокористування в практиці господарювання на основі оцінки інвестиційної привабливості природокористування.

Основними передумовами сталого природокористування на інвестиційно-інноваційних засадах є: глобальні чинники та екологічна криза, глобалізація економіки, макроекономічна ситуація та конкурентоспроможність національної економіки, політичні фактори, стабільність, прозорість інвестиційного процесу, технологічне та інноваційне середовище, готовність к інноваціям, інституційні умови, стан інвестиційного клімату та його динаміка, система управління та регулювання інвестиційної діяльністю, формування основ постіндустріальної економіки та громадського суспільства. Управлінні інвестиційним процесом в сфері природокористування потребує системного підходу, пріоритетності впровадження новітніх знань, базисних технологій п'ятого та шостого технологічного укладу, ресурсо ошадних та безвідходних (маловідходні) техніки та технологій, що зберігають стан та якість довкілля, екологічні блага та послуги, стимулюють дію інтенсивних факторів використання природно-ресурсного потенціалу та зменшення екстенсивних факторів впливу на інвестиційний процес у сфері природокористування та охорони довкілля.

Формування сучасної моделі інвестиційного забезпечення природокористування повинне базуватися на багатоканальному інвестування, основними складовими якого є наступні джерела: державні інвестицій, кошти із спеціальних та резервних бюджетних фондів; приватні інвестицій підприємств, організацій, установ; кошти позабюджетних благодійних фондів, громадських організацій; надання кредитів банківськими та небанківськими (страховими компаніями, пенсійними фондами, кредитними спілками та інше) установами; лізингове інвестування; інвестиції, отримані на ринку цінних паперів, від продажу облігацій та іпотечного кредитування; закордонні інвестиції (прямі інвестиції іноземних підприємницьких структур, інвестиції та кредити урядів держав,

державних установ, міжнародних фінансово-кредитних інституцій, банків, міжнародних фондів, що включають глобальні міжнародні екологічні проекти тощо).

Пріоритетним джерелом інвестування сфери природокористування залишаються вітчизняні державні та приватні інвестиції, впровадження механізму інтеграції держави та бізнес – структур, а також пошук, залучення та ефективно використання зовнішніх, закордонних інвестицій. В сучасних умовах інвестиційна діяльність в сфері природокористування, об'єднує та направлена на вирішення і реалізацію екологічних, організаційних, економічних, соціальних, інституційних інновацій, нововведень.

До основних перетворень та важелів інноваційно-інвестиційної діяльності в сфері природокористування, що спрямовано на досягнення сталого розвитку і природокористування в Україні відноситься наступне:

1. Удосконалення законодавчо-правової бази інвестиційної діяльності та механізмів забезпечення її дотримання дозволить створити умови для забезпечення ресурсно-екологічної безпеки, покращення здоров'я та добробуту нації. Недосконала нормативно-правова основа інвестування у сфері природокористування ускладнює прийняття обґрунтованих рішень з регулювання інвестиційної системи та підвищення її дієвості.

2. Діагностування стану інвестиційного процесу в різних секторах, видах діяльності, функціональних елементах сфери природокористування.

3. Контролювання та моніторингу об'єктів сфери природокористування щодо привабливості та результативності інвестиційного процесу.

4. Прогнозування потенціального та фактичного потоку інвестиційного капіталу, пріоритетних напрямків вкладення інвестицій щодо державних та приватних інвесторів, вітчизняних та зарубіжних.

5. Регулювання перетоку інвестиційного капіталу між секторами, видами діяльності, об'єктами та функціональними елементами (використання природних ресурсів, відтворення природно-ресурсного потенціалу та якості навколишнього природного середовища, охорона довкілля, забезпечення ресурсно-екологічної безпеки) сфери природокористування на основі створення умов для визначення і підвищення інвестиційної привабливості об'єктів в сфері природокористування, екологічної інфраструктури.

6. Інституційне забезпечення інноваційно-інвестиційного процесу щодо досягнення сталого природокористування. Запровадження на сучасному етапі інноваційних засад організації та управління природокористуванням в Україні не можливо в умовах відсутності розвинутих інституціональних та законодавчо-правових основ щодо формування та модернізації інвестиційної моделі інвестування природокористування.

7. Розробка стратегії інвестування сфери природокористування як інструмент довгострокового управління досягненням сталості в сфері природокористування, орієнтація інвестиційних явищ і процесів на перспективу, яка дозволяє в результаті узгодженості і системності дій стратегії утворювати додатковий ефект. Цій додатковий ефект отримав назву синергетичного ефекту, який виникає при реалізації стратегії.

8. Стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності в сфері природокористування, визначення пріоритетних напрямів державної підтримки інвестиційної діяльності.

9. Впровадження механізмів державно-приватного партнерства в сфері природокористування на основі узгодження інтересів та встановлення взаємовигідних економічних відносин між державою і приватним сектором економіки, усіх зацікавлених сторін, стейк-холдерів в процесі встановлення системи партнерських відносин між владою і бізнесом та прозорості прийняття інвестиційних рішень.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕКОЛОГІЧНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Тихенко В. С., аспірант кафедри управління, Сумський державний університет, м. Суми, Україна

Сучасний етап розвитку міжнародної економіки характеризується активізацією індустріальних процесів, що призводить до загострення екологічних проблем та розширення масштабу загроз до наднаціонального рівня. У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність стимулювання природоохоронної діяльності з метою зменшення деструктивного впливу промислових об'єктів як на рівні окремої держави, так і світової спільноти загалом. Одним із можливих варіантів вирішення означеної проблеми є залучення вітчизняних господарюючих суб'єктів до міжнародних екологічних ініціатив, а також активізація процесу екологічного інвестування. Однак, виникає необхідність дослідження теоретичних аспектів реалізації екологічних інвестицій, їх систематизації та оцінки вигід і перспектив таких заходів для суб'єктів різних рівнів, що і обумовлює актуальність теми дослідження.

Перш за все, доцільно зазначити, що найбільш точно поняття "екологічні інвестиції" визначено Андрєвою Н. М., яка ідентифікує дане явище як сукупність майнових та інтелектуальних цінностей, які вкладаються в народногосподарський обіг з метою запобігання, обмеження та усунення деструктивного впливу на навколишнє природне середовище. Слід зазначити, що більшість науковців, які займаються дослідженням проблеми екологічного інвестування погоджуються з приведеною дефініцією і у деяких випадках доповнюють її окремим аспектами, які, з нашої точки зору, не є досить суттєвими.

Суб'єктами екологічного інвестування є декілька груп зацікавлених осіб, а саме: суб'єкти прямого впливу, тобто ті, що здійснюють деструктивний вплив на навколишнє середовище (переважно суб'єкти господарювання); суб'єкти опосередкованого впливу, які мають важелі та механізми впливу на прийняття управлінських рішень першою групою суб'єктів (акціонери, інвестори, споживачі тощо); органи державної влади, які формують юридичне поле, у якому функціонують перші дві групи учасників процесу екологічного інвестування та визначають ключові нормативні параметри їх діяльності; суб'єкти, які формують інформаційне поле щодо екологічного інвестування (ЗМІ, неприбуткові організації, заклади освіти тощо).

Об'єктами екологічного інвестування виступають ті напрямки діяльності чи процеси, у які здійснюють вкладення суб'єкти прямого впливу. До них можна віднести: модернізацію та оснащення певного господарюючого суб'єкта високоефективним природоохоронним та очисним обладнанням; розробку та імплементацію технологій, спрямованих на формування на підприємстві замкнутого виробничого циклу, безвідходного виробництва, технологій рециклінгу, а також